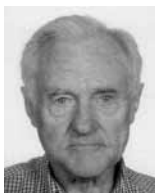

Sir Arthur Conan Doyle

Vor berømte skrivende kollega

Far til Sherlock Holmes og Dr. Watson

Af O.A. Jensen

Arthur Ignatius Conan Doyle blev født 22. maj 1859 i Edinburgh, Skotland som ældste søn af 10 børn. Hans far: Charles Altamont Doyle og hans mor: Mary Foley var begge af irsk afstamning og katolikker, hvorfor Arthur blev sendt til den romersk-katolske Jesuit forskole: Hodder Place i Stonyhurst i en alder af ni år. Han forlod skolen i 1875 og afviste samtidig kristendommen og blev agnostiker.

Sir Arthur Conan Doyle.
Foto 1912 af E.O. Hoppe.

Studieår

Fra 1876 til 1881 studerede Conan Doyle medicin på Edinburgh Univer-

sity (grundlagt 1582), der blandt sine studerende har berømt heder som Charles Darwin, David Hume, Lord Palmerston, Robert Louis Stevenson, Sir Walter Scott, den tidligere premierminister Gordon Brown og mange flere. En af hans lærere var kirurgen Joseph Bell (1837-1911), der var Senior Surgeon på Royal Infirmary i Edinburgh. Han skal være et forbillede for Sherlock Holmes figuren. En af Bells læresætninger lød: "Læg mærke til alt, brug Deres øjne, øren og fingre, inden De fælder Deres dom", egenskaber, som genfindes hos Sherlock Holmes, og som vi som læger stadig har brug for.

Under studiet var han assistent hos dr. Reginald Hoare i Birmingham. Her eksperimenterede han med gelsemiumtinktur. Gelsemium (gelsemium sempervirens), gul jasmín eller Carolina Jessamine, staten South Carolinas nationalblomst, fås af den tørrede rod. Tinkturen har en centraldepressiv virkning. Doyle forsøgte med stigende doser, hvilket gav hovedpine og akkomodationsbevær, og endte i en dyb depression. Han indstillede derfor forsøget, vel også fordi der både fra Tyskland og England var meddelt dødsfald, således i The Lancet i 1873, altså seks år før han begyndte sine forsøg. Sine iagttagelser beskrev han i British Medical Journal i 1879. Alkaloidet findes ikke beskrevet i nogen af de Conanske skrifter, hvor kokain og morfin er de omtalte gifte.

Foruden Bell var Sir Robert Christison (1797-1882), en af grundlæggerne af den moderne nefrologi, en inspiration for Doyle. Sir Robert og flere andre på Edinburgh Universitet undersøgte Calabar bønner (fra

Sir Arthur ved skrivebordet.
Foto 1912 af E.O. Hoppe.

området af Calabar i det sydøstlige Nigeria) og dens aktive substans, eserin (fysostigmin). Den bekendte oftalmolog, Argyll Robertson gav sig selv en dråbe Calabar ekstrakt i det ene øje og iagttagte en miotisk effekt. Fra Tyskland rapporteredes Calabar ekstrakt til behandling af glaukom.

Efter embedseksamen var Conan Doyle skibslæge på SS Mayumba til den vestafrikanske kyst.

Almenpraksis

I 1882 blev han partner i sin tidligere klassekammerat, George Budds praksis i Plymouth, men uoverensstemmelser fik Doyle til at oprette en selvstændig praksis i Porthmouth samme år på 1 Bush Villes i Elm Grove, Southsea. Her deltog han ivrigt i livet i den fashionable forstad til Porthmouth. Han var målmand

Edinburgh University. Østfacaden af the Old College. I 1887 blev der sat et tårn på.

Joseph Bell (1837-1911). Surgeon at The Royal Infirmary, Edinburgh.

i Portsmouth Association Football Club, var ivrig cricketspiller og golfspiller (handicap ikke anført). Senere blev han valgt til formand for Crowborough Beacon Golf Club, East Sussex.

I 1885 skrev han disputats om tabes dorsalis, hvordan han så fik tid til det, og i samme år giftede han sig med Louisa Hawkins, der havde tuberkulose og døde i 1906. De havde to børn. I 1907 blev han gift med Jean Elizabeth Leckie, med hvem han fik tre børn. Hun døde i London i 1940.

Oftalmologi

Allerede i Portsmouth-tiden havde Doyle interesseret sig for "eye work" og lært at refraktionere og give briller. Hans lærer her var Mr. Vernon Ford på Portsmouth and South Hants Eye and Ear Infirmary. I 1890 rejste Doyle til Berlin for at høre om Robert Kochs behandling af tuberkulose. Han havde en personlig interesse heri, da som omtalt hans første kone havde sygdommen, og hans svoger døde af meningitis, formentlig tuberkuløs.

Under togrejsen mødte han Sir Malcolm Morris, en dermatolog med praksis i Harley Street. Morris forsikrede ham om, at provinslivet var tidsspilde og forhørte om hans eventuelle interesse i andre dele af

Sir Robert Christison (1797-1882). En af grundlæggerne af moderne nefrologi.

professionen. Da Doyle jo tidligere havde haft gang på øjenhospitalet i Portsmouth, sagde Morris: "Why not specialize upon the eye". I den senere, delvis autobiografiske roman *The Stark Munro Letters*, er der følgende citat: "There is money in ears, but the eye is a gold mine". Adskillige kolleger har jo sandet det!

Doyle opgav nu sin praksis i Southsea og tog til Wien, hvor han overværede forelæsninger "at the Krankenhaus". Ernst Fuchs holdt forelæsninger der, men om Doyle overværede dem vides ikke. Han tog videre til Paris og tilbragte få dage hos den bekendte franske oftalmolog Edmond Landolt.

I marts 1891 returnerede han til London og oprettede en øjenpraksis på 2 Devonshire Place tæt på Harley Street. Han var klar over, at mange af "the big men" ikke havde tid eller lyst til at refraktionere, "hvilket i tilfælde af astigmatisme kan tage lang tid med retinoskopi".

Han blev medlem af The Ophthalmological Society of the United Kingdom og blev konsulent på The Royal Westminster Eye infirmary i High Holborn.

Han havde kun få patienter i sin praksis, og efter en kraftig influenza besluttede han at opgive sin praksis og bruge al sin tid på at skrive, hvilket også var mere indbringende.

Litterær virksomhed

Allerede under studietiden havde Conan Doyle publiceret flere artikler og noveller. Hans første store arbejde var: *A Study in Scarlet* publiceret i Beeton's Christmas Annual 1887. Her forekommer Sherlock Holmes for første gang. De fleste romaner og noveller blev publiceret i *The Strand Magazine*.

Conan Doyle skrev fire romaner og 56 noveller om Sherlock Holmes og dr. Watson. Næsten alle historierne er fortalt af Watson. Efterhånden opstod der en hel kult om de fiktive Holmes og Watson og den er stadig levende.

De fire romaner: *A Study in Scarlet* (1887), *The Sign of Four* (1890), *The Hound of the Baskervilles* (1902) og *The Valley of Fear* (1914) blev lige-

som novellerne publiceret med års mellemrum.

Novellerne er grupperet i *Adventures of Sherlock Holmes* (1891), *Memoirs of Sherlock Holmes* (1892), *The Return of Sherlock Holmes* (1903), *His Last Bow* (1917) og *The Case-Book of Sherlock Holmes* (1927).

Sherlock Holmes som portrætteret i *The Sherlock Holmes Museum*.

Sherlock Holmes

Conan Doyle påtænkte en overgang at bruge navnet Sherrinford Holmes, men endte med fornavnet Sherlock efter en kendt cricketspiller. Efternavnet Holmes skal være inspireret af den amerikanske digter og læge Oliver Wendell Holmes.

Sherlock Holmes kalder sig selv for "consultant detective". Watson opregner hans egenskaber som kemiker, kendskab til anatomi, geologi, spændende litteratur og omtaler ham som violinist, bokser og fægter og med praktisk kendskab til Britisk retsvidenskab. Han fremhæves endvidere for indsigt i forskellige gifte som belladonna og opium. Han skal have opfundet en metode til påvisning af blod, som dog ikke er omtalt i værkerne.

Det er morsomt, at The Royal Society of Chemistry 16. Oktober 2002 tildelte ham et "Extraordinary Honary Fellowship upon Sherlock Holmes, the first detective to exploit chemical science as a means of detection". Det var endda i hundredåret for Conan Doyles knighthood.

Holmes indledte, om end fiktivt, en tradition, hvor videnskab og rationel tænkning er allierede i kampen mod det onde.

John Hamish Watson

Engelsk læge og ven til og assistent for Sherlock Holmes. Han beskrives som en stærkt bygget atletisk type, der havde spillet rugby og været læge i The Army Medical Department i Afghanistan (også krig dér dengang).

221b Baker Street. Hansom cab i forgrunden.

Han blev såret i det ene ben eller en arm (forskellige angivelser) af en Jezail bullet. Jezail er en musket. I *The Sign of Four* møder han sin tilkommende kone Mary Monston, mens Sherlock forbliver ungkarl.

Watson køber en praksis af old Mr. Farquehar, der p.gr.a. sygdom (St. Vitus' dance) og alder må holde op. Patienttallet var dalet, men Watson havde tiltro til sin ungdom og energi og var overbevist om, at i løbet af få år ville det blive en blomstrende forretning. Conan Doyle har nok tænkt på sin egen praksis i Southsea. I *The Adventure of the Norwood Builder* sælger han på opfordring af Sherlock Holmes sin praksis i Kensington til en doktor Verner, som var en fjern slægtning til Holmes, og det var i virkeligheden Sherlock Holmes, som betalte.

Sherlock Holmes roser Watson for hans tjenstiver og intelligens.

221b Baker Street

Bogstavet b efter gadenummeret angiver, at det var en lejlighed på første sal. Adressen eksisterede ikke på den tid, hvor Conan Doyle først publicerede sine historier i 1887. Numrene på det tidspunkt gik kun op til 100. Gadenummeret 221b blev tildelt the Sherlock Holmes Museum den 27. Marts 1990 af Dame Shirley Porter, lederen af Westminster City Council.

Sherlock Holmes mødte dr. Watson første gang i *A Study in Scarlet*, hvor de sammen den næste dag inspicerer værelserne i 221b Baker Street og lejer dem af Mrs. Hudson. På første sal boede Holmes med sit kontor med udsigt til Baker Street, og bagved lå hans soveværelse. Watsons soveværelse var på anden sal med udsigt til en gård, hvor der voksede et platantræ. Hele indretningen

af lejligheden med detaljer er illustreret af Russell Stutter i 1995 med ny version i 2008.

Denne lejlighed var udgangspunkt for deres mange undersøgelser og løsning af kriminelle gåder i det Viktorianske England og resulterede i romanerne og novellerne samlet i *The Complete Novels and Stories vol.I/II. Bantam Classics 2003*.

Det skal lige nævnes, at det berømte udsagn: "Elementary my dear Watson" ikke findes i romanerne eller novellerne, men i *The Crooked Man* bemærkede Holmes, at Watson havde brugt en hansom cab til sin tur, da der ikke var støv på hans støvler, hvilken observation fik Watson til at udbryde: "Excellent", men Holmes svarede "Elementary".

I 1893 blev Doyle træt af at skrive om Sherlock Holmes og sendte ham i døden i Reichenbach vandfaldet ved Meiringen i Schweiz i møde med sin dødsfjende, professor Moriarty, skildret i *The Final Problem*. Publikum nærmest tvang Conan Doyle til at genoplive Sherlock Holmes, hvilket skete i *The Return of Sherlock Holmes* i 1903 med novellen *The Adventure of the Empty House*.

Efter opklaring af flere kriminalgåder trak Sherlock Holmes sig tilbage til Sussex og tilbragte sin alderdom med at studere bier.

Medicin og Oftalmologi i Doyles skrifter

I *The Story of The Bald-Headed Man* spørger Mr. Thaddeus Sholto Watson, om han har medbragt sit stetoskop. "Da jeg

Sir Basil Rathbone, den mest populære fremstiller af Sherlock Holmes.

Sherlock Holmes og dr. Watson tegnet af Sidney Paget.

har mistanke til min mitralklap, vil jeg værdsætte Deres mening om mitralen”.

Watson hører på hjertet, men finder intet galt.

I *The Sign of Four* undersøger Holmes og Watson et lig og konstaterer, at musklerne er hårde som et bræt, i en tilstand af ekstrem kontraktion, meget mere end ved almindelig rigor mortis. Ansigtet er forvredet i et Hippokratisk smil, såkaldt: risus sardonius. De konkluderer, at døden skyldes et alkaloid, en strykninlignende substans, som fremkalder tetanus.

I *Silver Blaze* er en kniv med et elfenbenshåndtag mordvåbnet. Den havde et meget fint blad til brug i fint arbejde. ”This knife is surely in your line”, sagde Holmes. ”It is a cataract knife”, svarede Watson.

I *The Adventure of the Golden Pince-Nez* er et par briller knuget i en død mands hånd, et vigtigt bevis i mordet. Holmes undersøger dem nøje og finder, at glassene er af betydelig styrke, og da optikere ikke er særlig talrige, skulle det ikke være vanskeligt at spore den kvindelige ejer.

I *The Stock-Broker's Clerk* finder Holmes og Watson en selvmorder, der har hængt sig i sine seler. De skar ham ned, og Watson fandt hans puls svag og uregelmæssig, men hans åndedræt blev bedre, og der var en let skælven af hans øjenlåg. De hældte koldt vand over ansigtet, og Watson hævede og sænkede hans arme (faktisk kunstigt åndedræt).

Non-Sherlockian skrifter

Conan Doyle skrev en hel del noveller og romaner udover Sherlock Holmes historierne. Heriblandt *The Doctors of Hoyland* i *Round the The Red Lamp* fra 1894. Det er en historie om en ung dr. James Ripley,

der efter en lang dags arbejde sad oppe den halve nat for at udføre iridektomier og linseekstraktioner på fåreøjne, som blev sendt ham af landsbyslagteren. Det var en rædsel for hans husbestyrerinde, som skulle fjerne resterne den næste dag.

Desuden *The Adventures of Gerard* fra 1903 om Napoleons soldater og *The Lost World* fra 1912 om en professor Challenger, der opdager et land med gamle planter og dyr.

The New Revelation fra 1918 er hans personlige undersøgelse af spiritisme.

Conan Doyles senere liv

Doyle deltog i Boerkrigen (1899-1902) som frivillig læge på The Langman Field Hospital ved Bloemfontein. Han skrev en kort artikel: *The War in South Africa. Its Cause and Conduct*; desuden en bog om krigen: *The Great Boer War*, der retfærdiggjorde UK's rolle i krigen. Han mente selv, at skrifterne var tilskyndelsen til, at han blev slået til ridder i 1902.

Han engagerede sig også i politik og forsøgte at komme i Parlamentet, men blev ikke valgt.

Derimod kæmpede han for retfærdighed, bl.a. i to sager. Den første (1906) angik en halvindisk advokat, George Edalji, hvor han i forsvaret brugte sin oftalmologiske kunnen. Edalji var anklaget for at have mutileret får og kvæg om natten. Da Doyle mødte ham i en hotelloobby, så han, at han holdt avisen tæet til øjnene og lidt skråt, tydende på myopi og astigmatisme, ting, der var uforenelige med en natlig fremfærd. Efter tre år i fængsel blev han frikendt, delvis p.gr.a. af Doyles forsvær.

Den anden sag handlede om en Oscar Slater, der var dømt for mord. Det påståede mordvåben kunne ikke forklare læsionerne i øjet og hjernen. Han blev frikendt efter flere år.

Spiritisme

En mangeårig ven var den amerikanske magiker Harry Houdini, der anså spiritisme for fup, mens Doyle gik ind for spiritismens påståede videnskabelighed. Dette førte til brud på deres venskab.

Sir Arthur Conan Doyle døde 71 år gammel af et hjerteanfald. Han ligger begravet i Minstead, New Forest. På hans gravsten står: *Steel True, Blade Straight. Arthur Conan Doyle, Knight, Patriot, Physician & Man of Letters.*

Referencer: www.oftalmolog.com

Referencer

Sir Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes. The complete novels and stories. Vol I/II. Bantam Classic reissue 2003.

221B Baker Street. [http://en. Wikipedia.org/ Wiki/221B Baker Street](http://en.wikipedia.org/wiki/221B_Baker_Street).

Biography of Sir Arthur Conan Doyle. [http:// sir-conandoyle.com/html/index](http://sir-conandoyle.com/html/index).

Cameron, JS, Hicks J : Sir Robert Christison (1797-1882): a neglected founder of nephrology. *J.Nephrol* 16: 766-773, 2003.

Chronicles of Sir Arthur Conan Doyle. www.Siracd.com/life/life_case2.shtml. The Oscar Slater case.

Doyle, Conan A: The case of George Edalji: A question for ophthalmologists. *The Lancet* 169:189, 1907.

Kingsley, S: Arthur Conan Doyle, Sir Biography. [www.Bookrags.com/ biography/arthur-conan-doyle-sir](http://www.Bookrags.com/biography/arthur-conan-doyle-sir).

Langfeldt, B: God dag - jeg ser De kommer fra Afghanistan!. *Med. Forum* 29: 94-98, 1976.

Langfeldt, B: Conan Doyle som forsøgskanin. *Med. Forum* 36: 57-62, 1983.

Pugh, BW: A chronology of the life of Sir Arthur Conan Doyle. MX Publishing Ltd. 2009.

Ravin, JG: The wanderings of a literary ophthalmologist: A. Conan Doyle, Houdini, and Ada Besinnet. *Doc.ophthal* 77: 335-347, 1991.

Ravin, JG, Migdal, C: Sir Arthur Conan Doyle: The author was an ophthalmologist. *Surv ophthal* 40: 237-244, 1995.

RSC: News Release: Royal Society of Chemistry to honour Sherlock Holmes with a Special Honorary Fellowship. 14/16 Oct. 2002.

Snyder, Ch.: There's money in ears, but the eye is a gold mine. *Arch ophthal* 85: 359-366, 1971.

Stuttler: 221b Baker Street. www.Stuttler.cc/bakerstreet.html.

University of Edinburgh. http://en.Wikipedia.org/wiki/university_of_Edinburgh.

John Watson (Sherlock Holmes). http://wikipedia.org/wiki/John_Watson.

The Sherlock Holmes Museum, 221b Baker Street. London NW1 6XE, England.